

eul_wid: nma-ac

Μουσώνιος ὁ Ροῦφος · Musonius the Roman

Minor Fragments

Ἀποσπάσματα Μικρά

Period: Ῥωμαϊκή Roman
Dialect: Κοινή φιλοσοφική Philosophical Koine
Domain: Φιλοσοφία Philosophy
Format: Πραγματεία Treatise
Affiliation: Stoic

- ²² Οὐκ ἔστι τὴν ἐνεστηκυῖαν ἡμέραν καλῶς βιώναι μὴ προθέμενον αὐτὴν ὡς ἐσχάτην. Τί προβαλλόμεθα τοὺς τυράννους μακρῶ χειρόνες αὐτῶν καθεστῶτες; τὰς γὰρ ὁμοίας αὐτοῖς ἔχομεν ὁρμὰς ἐν ταῖς οὐχ ὁμοίαις τύχαις.
- ²⁴ Κἂν ἡδονῇ κανονιστέον ἢ τὰ ἀρεστά, οὐδὲν τῆς σωφροσύνης ἴδιον· κἂν πόνῳ κανονιστέον ἢ τὰ φευκτά, οὐδὲν τῆς ἀκρασίας ἐπιπονώτερον. Μουσώνιος ἔλεγεν ὑπερβολὴν ἀναισχυντίας εἶναι τὸ πρὸς μὲν τὰς τῶν πόνων ὑπομονὰς μεμνήσθαι τῆς τοῦ σώματος ἀσθενείας, πρὸς δὲ τὰς τῶν ἡδονῶν ἐκλανθάνεσθαι.
- ²⁶ Ἀρχὴ τοῦ μὴ κατοκνεῖν τὰ ἀσχήμονα <πράττειν> τὸ μὴ κατοκνεῖν τὰ ἀσχήμονα λέγειν. Καὶ ἂν τοῦ συμφέροντος μάλιστα προαιρῇ ἔχεσθαι, μὴ δυσχέraitνε ταῖς περιστάσεσιν, ἐνθυμούμενος πόσα ἤδη σοι τῶν ἐν βίῳ οὐχ ὡς σὺ ἐβούλου συνέπεσεν, ἀλλ' ὡς συνέφερεν.
- ²⁸ Ἄρπαζε τὸ καλῶς ἀποθνήσκειν, ὅτε ἔξεστι, μὴ μετὰ μικρὸν τὸ μὲν ἀποθνήσκειν σοι παρῇ, τὸ δὲ καλῶς μηκέτι ἐξῇ. Οὐκ ἔστιν ἐπὶ πολλῶν συμφέροντι ζῶντα καθηκόντως ἀποθανεῖν, μὴ ἐπὶ πλείονων ἀποθνήσκοντα συμφέροντι.
- ³⁰ Αἰδοῦς παρὰ πᾶσιν ἄξιος ἔση, ἐὰν πρῶτον ἄρξῃ σαυτὸν αἰδεῖσθαι. Οὐ πολὺν διάγουσι χρόνον οἱ πρὸς τοὺς ὑπηκόους ὑπὲρ ὧν ἂν πράττωσι μὴ τὸ 'καθήκει μοι' λέγειν μεμελετηκότες, ἀλλὰ τὸ 'ἔξεστί μοι'.
- ³¹ 'Μὴ θέλε ἐπιτάσσειν τὰ καθήκοντα τοῖς συγγινώσκουσί σοι τὰ μὴ καθήκοντα πράττοντι.
- ³³ Πειρατέον καταπληκτικὸν μᾶλλον τοῖς ὑπηκόοις ἢ φοβερὸν θεωρεῖσθαι· τῷ μὲν γὰρ σεμνότης, τῷ δὲ ἀπήγεια παρακολουθεῖ. Τῶν μὲν Κροίσου καὶ Κινύρου θησαυρῶν πενίαν ἐσχάτην καταψηφιούμεθα, ἕνα δὲ καὶ μόνον πιστεύσομεν εἶναι πλούσιον τὸν δυνάμενον κτήσασθαι τὸ ἀνενδεὲς πανταχοῦ.
- ³⁵ Τοῦ ἀποθανεῖν ὁμοίως ἐπικεκλωσμένου πᾶσιν, οὐ τὸ βραδέως ἀλλὰ τὸ ἐμφανῶς ἀποθανεῖν μακάριον. Καὶ μὴν ὧν γε μεμνήμεθα Μουσωνίου καλῶν ἐν ἔστιν, ὧ Σύλλα, τὸ δεῖν αἰεὶ θεραπευομένους βιοῦν τοὺς σῶζεσθαι μέλλοντας.
- ³⁶ οὐ γὰρ ὡς ἐλλέβορον, οἶμαι, δεῖ θεραπεύσαντα συνεκφέρειν τῷ νοσήματι τὸν λόγον, ἀλλ' <ἐᾶν> ἐμμένοντα τῇ ψυχῇ συνέχειν τὰς κρίσεις καὶ φυλάσσειν. φαρμάκοις γὰρ οὐκ ἔοικεν ἀλλὰ σιτίοις ὑγιεινοῖς ἡ δύναμις αὐτοῦ, μεθ' ὑγείας ἔξιν ἐμποιοῦσα χρηστὴν οἷς ἂν γένηται

συνήθης· αἱ δὲ πρὸς ἀκμάζοντα τὰ πάθη καὶ οἰδοῦντα παραινέσεις καὶ νοουθεσίαι σχολῇ μὲν ἀνύτουσι καὶ μόλις, οὐδὲν δὲ τῶν ὀσφραντῶν διαφέρουσιν, ἃ τοὺς ἐπιληπτικούς ἐγείροντα καταπίπτοντας οὐκ ἀπαλλάττει τοῦ νοσήματος. Ὁ Ῥουτίλιος ἐκεῖνος ἐν Ῥώμῃ τῷ Μουσωνίῳ προσελθὼν Ῥουσώνιᾳ εἶπεν ὁ Ζεὺς ὁ Σωτήρ, ὃν σὺ μιμῇ καὶ ζηλοῖς, οὐ δανεῖζεται. ^[10]

37 ‘καὶ ὁ Μουσώνιος μειδιάσας εἶπεν ‘οὐδὲ δανεῖζει.’ ὁ γὰρ Ῥουτίλιος δανεῖζων αὐτὸς ὠνείδιζεν ἐκεῖνῳ δανειζομένῳ. Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐφ’ ἡμῖν ἔθετο ὁ θεός, τὰ δ’ οὐκ ἐφ’ ἡμῖν.

38 ἐφ’ ἡμῖν μὲν τὸ κάλλιστον καὶ σπουδαιότατον, ᾧ δὴ καὶ αὐτὸς εὐδαίμων ἐστί, τὴν χρῆσιν τῶν φαντασιῶν. τοῦτο γὰρ ὀρθῶς γιγνόμενον ἐλευθερία ἐστί, εὐροια, εὐθυμία, εὐστάθεια, τοῦτο δὲ καὶ δίκη ἐστί καὶ νόμος καὶ σωφροσύνη καὶ ξύμπασα ἀρετή. τὰ δ’ ἄλλα πάντα οὐκ ἐφ’ ἡμῖν ἐποιήσατο. οὐκοῦν καὶ ἡμᾶς συμψήφους χρὴ τῷ θεῷ γενέσθαι καὶ ταύτῃ διελόντας τὰ πράγματα τῶν μὲν ἐφ’ ἡμῖν πάντα τρόπον ἀντιποιεῖσθαι, τὰ δὲ μὴ ἐφ’ ἡμῖν ἐπιτρέψαι τῷ κόσμῳ καί, εἴτε τῶν παίδων δέοιτο εἴτε τῆς πατρίδος εἴτε τοῦ σώματος εἴτε ὁτουοῦν, ἀσμένους παραχωρεῖν. Τὸ δὲ Λυκούργου τοῦ Λακεδαιμονίου τίς ἡμῶν οὐ θαυμάζει; πηρωθεὶς γὰρ ὑπὸ τινος τῶν πολιτῶν τῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἕτερον καὶ παραλαβὼν τὸν νεανίσκον παρὰ τοῦ δήμου, ἵνα τιμωρήσῃται ὅπως αὐτὸς βούλεται, τούτου μὲν ἀπέσχετο, παιδεύσας δὲ αὐτὸν καὶ ἀποφήνας ἄνδρα ἀγαθὸν παρήγαγεν εἰς τὸ θέατρον. ^[5]

39 θαυμαζόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ‘τοῦτον μὲν τοι λαβὼν’ ἔφη ‘παρ’ ὑμῶν ὕβριστήν καὶ βίαιον ἀποδίδωμι ὑμῖν ἐπεικὴ καὶ δημοτικόν.’ Ἀλλὰ παντὸς μᾶλλον τῆς μὲν φύσεως ἐκεῖνο τὸ ἔργον, συνδῆσαι καὶ συναρμόσαι τὴν ὁρμὴν τῇ τοῦ προσήκοντος καὶ ὠφελίμου φαντασίᾳ.

41 Τὸ δὲ οἶεσθαι εὐκαταφρονήτους τοῖς ἄλλοις ἔσεσθαι, ἐὰν μὴ τοὺς πρῶτους ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ βλάψωμεν, σφόδρα ἀγεννῶν καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων. φαμὲν γὰρ τὸν εὐκαταφρόνητον νοεῖσθαι μὲν καὶ κατὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι βλάψαι· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νοεῖται κατὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι ὠφελεῖν. Ὅτι τοιαύτη ἡ τοῦ κόσμου φύσις καὶ ἦν καὶ ἔστι καὶ ἔσται καὶ οὐχ οἷόν τε ἄλλως γίγνεσθαι τὰ γιγνόμενα ἢ ὡς νῦν ἔχει· καὶ ὅτι ταύτης τῆς τροπῆς καὶ τῆς μεταβολῆς οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι μετεilhφασι καὶ τᾶλλα ζῶα τὰ ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ θεῖα, καὶ νῆ Δί’ αὐτὰ τὰ τέτταρα στοιχεῖα ἄνω καὶ κάτω τρέπεται καὶ μεταβάλλει καὶ γῆ τε ὕδωρ γίνεται καὶ ὕδωρ ἀήρ, οὗτος δὲ πάλιν εἰς αἰθέρα μεταβάλλει, καὶ ὁ αὐτὸς τρόπος τῆς μεταβολῆς ἄνωθεν κάτω. ^[5]

42 ἐὰν πρὸς ταῦτά τις ἐπιχειρῇ ῥέπειν τὸν νοῦν καὶ πείθειν ἑαυτὸν ἐκόντα δέχεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, πάνυ μετρίως καὶ μουσικῶς διαβιώσεται τὸν βίον. Θρασέας εἰώθει λέγειν ‘σήμερον ἀναιρεθῆναι θέλω μᾶλλον ἢ αὐρίον φυγαδευθῆναι. ^[10]

43 ‘τί οὖν αὐτῷ Ῥοῦφος εἶπεν; ‘εἰ μὲν ὡς βαρύτερον ἐκλέγῃ, τίς ἡ μωρία τῆς ἐκλογῆς; εἰ δ’ ὡς κουφότερον, τίς σοι δέδωκεν; οὐ θέλεις μελετᾶν ἀρκεῖσθαι τῷ δεδομένῳ; Τί ἔτι ἀργοὶ καὶ ῥάθυμοι καὶ νωθοὶ ἐσμεν καὶ προφάσεις ζητοῦμεν, καθ’ ἃς οὐ πονήσομεν οὐδ’ ἀγρυπνήσομεν ἐξεργαζόμενοι τὸν αὐτῶν λόγον; —’ Ἄν οὖν ἐν τούτοις πλανηθῶ, μὴ τι τὸν πατέρα ἀπέκτεινα; — Ἄνδράποδον, ποῦ γὰρ ἐνθάδε πατήρ ἦν, ἵν’ αὐτὸν ἀποκτείνῃς; τί οὖν ἐποίησας; ὁ μόνον ἦν κατὰ τὸν τόπον ἀμάρτημα, τοῦτο ἡμάρτηκας. ^[5]

44 ἐπεὶ τοι τοῦτ’ αὐτὸ καὶ ἐγὼ Ῥοῦφω εἶπον ἐπιτιμῶντί μοι ὅτι τὸ παραλειπόμενον ἐν ἐν συλλογισμῷ τινι οὐχ εὕρισκον. ‘οὐχ οἷον μὲν’ φημι ‘<εἰ> τὸ Καπιτώλιον κατέκαυσα,’ ὁ δ’ ‘ἀνδράποδον,’ ἔφη, ‘ἐνθάδε τὸ παραλειπόμενον Καπιτώλιόν ἐστιν.’ ἢ ταῦτα μόνον ἀμαρτήματά ἐστι τὸ Καπιτώλιον ἐμπρῆσαι καὶ τὸν πατέρα ἀποκτείνειν, τὸ δ’ εἰκὴ καὶ μάτην καὶ ὡς ἔτυχεν χρῆσθαι ταῖς φαντασίαις ταῖς αὐτοῦ καὶ μὴ παρακολουθεῖν λόγῳ μὴδ’ ἀποδείξει μὴδὲ σοφίσματι μὴδ’ ἀπλῶς βλέπειν τὸ καθ’ αὐτὸν καὶ οὐ καθ’ αὐτὸν ἐν ἐρωτήσῃ καὶ ἀποκρίσει, τούτων δ’ οὐδὲν ἐστιν ἀμάρτημα; οὕτως καὶ Ῥοῦφος πειράζων με εἰώθει λέγειν ‘συμβήσεται σοι τοῦτο καὶ τοῦτο ὑπὸ τοῦ δεσπότου. ^[15]

- 45 ‘ κάμοῦ πρὸς αὐτὸν ἀποκριναμένου ὅτι ἀνθρώπινα, ‘τί οὖν’ ἔφη ‘ἐκεῖνον παρακαλῶ παρὰ σοῦ αὐτὰ λαβεῖν δυνάμενος;’ τῷ γὰρ ὄντι, ὃ ἐξ αὐτοῦ τις ἔχει, περισσὸς καὶ μάταιος παρ’ ἄλλου λαμβάνων. Τῶν νέων τοὺς μαλακοὺς οὐκ ἔστι προτρέψαι ῥάδιον· οὐδὲ γὰρ τυρὸν ἀγκίστρῳ λαβεῖν· οἱ δ’ εὐφυεῖς, κὰν ἀποτρέπῃς, ἔτι μᾶλλον ἔχονται τοῦ λόγου. ^[5]
- 46 διὸ καὶ ὁ Ῥοῦφος τὰ πολλὰ ἀπέτρεπεν τούτῳ δοκιμαστηρίῳ χρώμενος τῶν εὐφυῶν καὶ ἀφυῶν. ἔλεγε γὰρ ὅτι ‘ὥς ὁ λίθος, κὰν ἀναβάλῃς, ἐνεχθήσεται κάτω ἐπὶ τὴν αὐτοῦ κατασκευήν, οὕτω καὶ ὁ εὐφυής, ὅσῳ μᾶλλον ἀποκρούεται τις αὐτόν, τοσούτῳ μᾶλλον νεύει ἐφ’ ὃ πέφυκεν.’ Ῥούφῳ τις ἔλεγεν Γάλβα σφαγέντος ὅτι ‘νῦν προνοία ὁ κόσμος διοικεῖται;’ ὁ δὲ ‘μὴ παρέργως ποτ’ ἔφη ‘ἀπὸ Γάλβα κατεσκεύασα, ὅτι προνοία ὁ κόσμος διοικεῖται;’ Εἴωθε λέγειν ὁ Ῥοῦφος ‘εἰ εὐσχολεῖτε ἐπαινέσαι με, ἐγὼ δ’ οὐδὲν λέγων. ^[5]
- 48 ‘ τοιγαροῦν οὕτως ἔλεγεν, ὥσθ’ ἕκαστον ἡμῶν καθήμενον οἶεσθαι, ὅτι τίς ποτε αὐτὸν διαβέβληκεν· οὕτως ἤπτετο τῶν γινομένων, οὕτω πρὸ ὀφθαλμῶν ἐτίθει τὰ ἐκάστου κακά. ἄξιός οὖν ἐστὶν ἀργυρίου.
- 51 Ἄν τι πράξης καλὸν μετὰ πόνου, ὁ μὲν πόνος οἴχεται, τὸ δὲ καλὸν μένει· ἂν τι ποιήσης αἰσχρὸν μετὰ ἡδονῆς, τὸ μὲν ἡδὺ οἴχεται, τὸ δὲ αἰσχρὸν μένει. προτρέπων μέ τις θαρρῆσαι Μουσωνίου διῆει λόγον· ‘ἐκεῖνος, ἔφη, βουλόμενός τινα ἀναστῆσαι κάμνοντα καὶ ἀπειρηκότα οὕτωςί πως εἶπεν καθαπτόμενος· τί μένεις; ποῖ βλέπεις; ἢ μέχρι ἂν αὐτὸς ὁ θεὸς παραστάς σοι φωνὴν ἀφιῇ; ἔκκοψον τὸ τεθνηκὸς τῆς ψυχῆς, καὶ γνώσῃ τὸν θεόν. ^[5]
- 53 ‘ τοιαῦτ’ ἔφη τὸν Μουσώνιον εἰπεῖν.